

TÜRKİYE'NİN ZEHİRLİ BİTKİLERİ DERS 14

Compositae (Asteraceae) Familyası

Senecio (Kanarya otu) Türleri

TANIM:

30-40 cm'ye kadar uzayabilen otsu bitki.

Genç gövdeleri tüylü iken bitki yaşlandıkça tüysüzleşir.

Yapraklar yumuşak, kalın ve lobludur.

Parlak sarı çiçekler kapitulum halindedir.

ÇİÇEK AÇMA ZAMANI: Ağustos-Eylül

YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT:

Yurdumuzda çok yaygın olarak yetişen türlerdir.

-ZARARLI KISIMLARI: Tüm bitki.

Bu bitkilerden yiyen hayvanların sütü ve bu bitki nektarı ile arıların yaptıkları bal da toksik alkaloidleri içerir.

-ZEHİRLİ BİLEŞİKLER: Pirolizidin alkaloidleri.

-**Toksik Kısım:** Bitkinin tümü. Bu bitki ile beslenen hayvanların sütleri, yumurtaları, çiçeklerindeki nektar ile arıların yaptığı bal da **pirolizidin alkaloidlerini** içerir.

--Pyrrolizidine alkaloids are produced by plants as a defense mechanism against insect herbivores.

***Tussilago farfara* (Öksürükotu)**

Yurdumuzda bir çok yerde, toprağı gevşek ve nemli sırtlarda yetişen, çok yıllık, otsu bir bitkidir.

İlkbaharda, yapraklardan önce görülen çiçek durumları sarı renklidir, gövdeden tek tek çıkar.

Yaprakları çiçekler solduktan sonra çıkar, 5-10 cm kadar köşeli-dairemsi, alt yüzü tomentoz, kirli beyaz, üst yüzü mat yeşil renkli ve etlidir.

-Bu tür de pirolizidin alkaloidlerini içerir.

-Literatürde halk arasında öksürük kesici olarak kullanılan bu bitkinin yaprakları ile hazırlanan çayların içilmesi ile çocuklarda karaciğer sorunlarının ortaya çıktığına ya da hamile iken bu çayları tüketen kadınların bebeklerinin öldüğüne dair raporlar mevcuttur.

Almanya bu bitkinin kullanımını yasaklamıştır. Fakat hem Almanya hem de Avusturya'da biyoteknolojik olarak geliştirilmiş pirolizidin alkaloidi içermeyen bitkilerden hazırlanan ürünler mevcuttur.

Xanthium strumarium

(Pıtrak, büyük pıtrak)

-Bitki Güney Asya ve Geleneksel Çin Tıbbı'nda tedavide kullanılır.

-İçerdiği toksik madde: KARBOKSİATRAKTİLOZİT, en fazla miktarda tohumlarda bulunur.

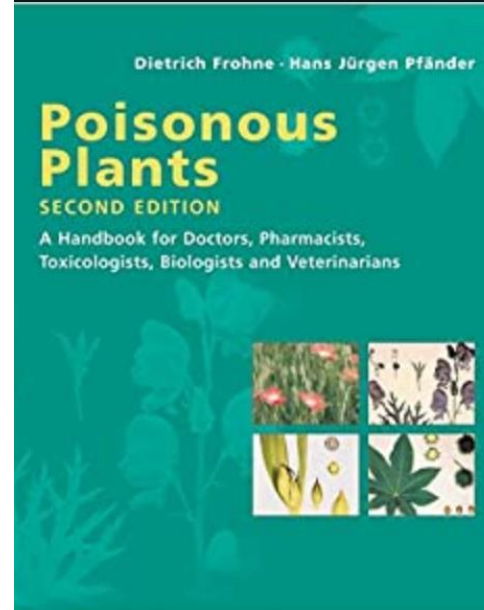
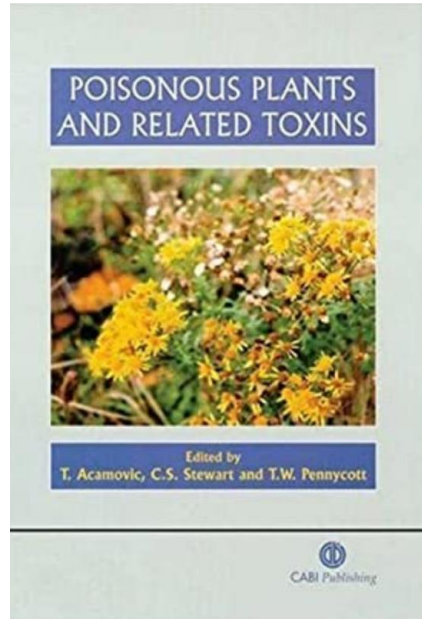
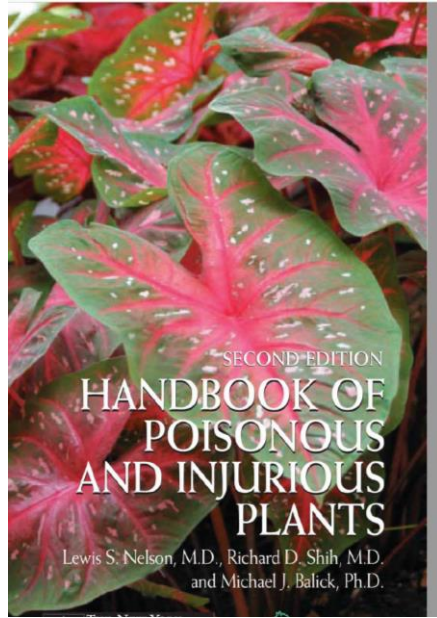
-Bitkiyi yiyen hayvanlarda: iştah kaybı, GI rahatsızlıkları, güçsüzlük, kas koordinasyon güçlüğü, ileri durumlarda kasılma ve ölüm görülür.

Literatürde Xanthium içeren bir Geleneksel Çin Tıbbı ilacını kullanan kişide yoğun kas spazmları olduğuna dair kayıtlar mevcuttur.

2007'de Bangladeş'in Sylhet bölgesinde meydana gelen sel baskınından sonra aç kalan halkın bölgede bulunan tek bitki olarak bu türü yemesi sonucunda 19 kişinin öldüğü, 76 kişininse rahatsızlandığı bildirilmiştir.

Bu vakada kayda geçen zehirlenme belirtileri kusma, bilinç kaybıdır.

Yararlanılan kaynaklar

CHAPTER 30

Tussilago farfara, coltsfoot

DESCRIPTION

Family: Asteraceae

Part used: leaf, flower

Tussilago farfara L. is found throughout Eurasia and is established in North America. It is a pioneer plant and can grow on very alkaline soils. It is low growing and spreads vegetatively by rhizomes. The *Flora of Turkey* (Davis 1975) gives 1 *Tussilago* species: *Tussilago farfara*.

Erect, scaly woolly stems (to 15 cm) bear single terminal yellow flowers with yellow disc and ray florets. The flowers precede the leaves and appear early in the year, in March to April in Britain. The large, round, heart-shaped leaves arise directly from the rootstock and have radial veins and crinkly, slightly toothed edges. They have a thick white downy covering underneath. The 'clock' of seeds is composed of achenes, which are viable for only a few months (Myerscough & Whitehead 1966).

Quality

Coltsfoot colonizes waste land such as former open-cast mining sites and should not be collected where the soil is polluted by industrial waste.

Adverse events have resulted from collection of the wrong plant such as butterbur *Petasites hybridus*. The leaves of butterbur also appear after the flowers which are pinkish white spikes, but the leaves are much larger and coarser. The plants are clearly distinguishable with a field guide (Akeroyd 2003). Substitution of *Petasites* species can occur with dried leaf material as they are difficult to distinguish.

The concentration of pyrrolizidine alkaloids in coltsfoot varies widely (Lebada et al 2000) and cultivation of a pyrrolizidine alkaloid-free variety is being developed in Austria.

- Ö.SEÇMEN, E.LEBLEBİCİ: Yurdumuzun Zehirli Bitkileri, E.Ü. Fen Fak. Kitapları Ser., no:102, 102 sayfa.1987.

- TOBYN, G., DENHAM, A., & WHITELEGG, M. (2016). *The Western Herbal Tradition: 2000 Years of Medicinal Plant Knowledge*. Singing Dragon.